

בבית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

בג"ץ 9715/07

לפני: כבוד השופטת ע' ארבל
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט נ' סולברג

העותרים: 1. עבד אל חלים עלי סלים בטאט
2. מוחמד עבד אל חלים עלי בטאט
3. רבחי אחמד עבד אל כרים אל בט
4. עיסא אחמד עבד אלכרים אל בטא
5. מרים סאלם ח'דראת
6. שפיק סלימאן עבד אלפתאח אל-ט
7. האגודה לזכויות האזרח בישראל
8. אחמד עאמר אסמעיל אל-טל
9. פארס חסן סמאמרה
10. באגיס סלימאן אל-טל
11. שפיק סלימאן עבד אל פתאח אל
12. שפיק מלחם

נ ג ד

המשיבים: 1. ועדת המשנה לפיקוח על הבניה
2. מועצת התכנון העליונה
3. קצין מטה פנים באזור הגדה המערבית
4. ראש המינהל האזרחי בגדה המערבית
5. מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית
6. שר הבטחון

המבקשת להצטרף כ"ידיד בית המשפט": רגבים

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: י"א באב התשע"ב (30.07.12)

מזכירת הרכב מיכל בן חמו

בשם העותרים: עו"ד נירה שלו, עו"ד תמר פלדמן

בשם המשיבים: עו"ד יצחק ברט

בשם המבקשת להצטרף כ"ידיד בית המשפט": עו"ד עמיר פישר

פרוטוקול

1
2 כבוד השופטת ע' ארבל:
3 לא החלטנו על ההצטרפות של אדוני, אך ניתן לאדוני לטעון בעניין זה.
4
5 עו"ד שלו: חוזרת על נימוקי העתירה ועל התגובה שהגשנו לתגובת המשיבים. לא מדובר כאן בהריסה
6 של מבנה אחד, שניים או שלוש. מדובר כאן בהריסה של כפר, של יישוב שלום. היישוב קיים כבר

1 עשרות שנים, הוא ותיק עוד מלפני 1967 וגם המדינה ציינה זאת. האנשים שמתגוררים שם זה הכל
2 עבורם: הפרנסה, אורחות החיים שלהם וכו', אין להם דבר אחר וזה המעט שיש להם וגם את זה
3 מבקשים לקחת מהם. אנו שואלים את עצמנו וכל זה למה?
4

5 כבוד השופט ע' ארבל:

6 המדינה שואלת בתגובתה, מדוע לא הגשתם הצעה לתוכנית מתאר? לדעת המדינה היו מסלולים
7 אזרחיים שהוגשו תוכניות מתאר ודנו בזה, ואתם לא הגשתם.
8

9 עו"ד שלו: השבנו על כך התגובתנו. התשובה ברורה: אין אפשרויות אחרות. לקבל היתר אם אין
10 תוכנית, זה בלתי אפשרי. השאלה היא מה היא תוכנית? אנו טוענים כי זה לא נכון להטיל את הנטל
11 הזה על העותרים. החובה לתכנן את הכפר היא על המשיבים. הם צריכים לתת פתרון תכנוני.
12

13 כבוד השופט ח' מלצר:

14 צו הביניים עומד כ- 5 שנים, מה עשיתם במהלך 5 שנים אלו?

15 עו"ד שלו: ניסינו לחשוב על פתרונות ואפשרויות. גם המדינה יכלה לבחון מה היא מוכנה לעשות.
16

17 כבוד השופט ח' מלצר:

18 גם אתם יכולתם ליזום תוכנית או להגיש בג"צ. לשבת על בסיס צו הביניים בלא לעשות דבר? אין זה
19 הפתרון.
20

21 עו"ד שלו: הטענה שלנו היא, כי המשיבים צריכים לתכנן זאת. אם המשיבים יאמרו לנו כי אם נגיש
22 תוכנית הם יקבלו אותה, אנו נשקול זאת. אבל גם זה כמעט ולא יתקבל. בתגובתי ציינתי כי הוגשו
23 עשרות תוכניות מטעם יישובים פלסטינים ואף אחת לא התקבלה.
24

25 כבוד השופט נ' סולברג:

26 מה עשיתם עד עכשיו?

27 עו"ד שלו: המתנו לכך שהמדינה תאמר לנו. בתגובתה היא ציינה כי אין להם שום כוונה לעשות משהו
28 שם. להשקיע את כל ההשקעה הגדולה הזו והמדינה לא תקבל זאת – אין טעם לעשות זאת.
29

30 כבוד השופט ע' ארבל:

31 יש כאן את כל הבעיות השונות, אך לדעת המדינה, יכלו העותרים לעשות משהו.
32

33 עו"ד שלו: כשקוראים את התגובה של המדינה, מדובר בהליכי סרק, אף אם היתה מוגשת בקשה
34 להיתר היא היתה נדחית וגם אם היו מגישים תוכנית היא היתה נדחית. לא ניתן למנוע מהעותרים ומ-
35 150 אנשים שמתגוררים שם למנוע מהם פתרון וסעד משפטי. העותרים כאן באולם. צריכים להבין במי
36 מדובר, האם סביר לבקש מהם לתכנן את העניין הזה ולהגיש תוכנית? זה לא ניתן יהיה למימוש.
37 המדינה טוענת כי יש שם אתר ארכאולוגי, ולכן צריך להחריב את כל הכפר. מעבר לכך, אמירת המדינה
38 הזו לא נכונה כי במקרים לא מעטים אתרים המדינה עצמה עשתה תוכנית ביישובים כאלה ואף יצאה
39
40

מגדרה לעשות זאת. לבוא להיתפס לאתר ארכיאולוגי ובגלל זה הולכים לגרום ל – 150 איש שלא תהיה להם קורת גג? זו תוצאה לא סבירה. המשיבים טוענים כל מיני שיקולים של תכנון ובניה אך אינם מעלים את השיקול של התוצאות של החלטה שלהם. הם לא מעלים את הזכויות שפוגעות בתושבים.

כבוד השופטת ע' ארבל:

היתה כאן החלטה על הפסקת עבודה, לפני ההריסה. זימנו אותם לישיבה בפני ועדת המשנה, איפשרו להם לטעון טענות. היינו היו איתותים שזה הולך לכיוון הזה. קיימו את הישיבה ב – 2007. אני לא יודעת אם אז היו מאשרים או לא, אך בכל מקרה, היה טעם לנסות ולעשות בשטח דברים שאתם לא עשיתם.

עו"ד שלו: אם תהיה אמירה של המשיבים בניגוד לעמדתם בתגובה, שאם תוגש תוכנית הם ישקלו אותה בלב פתוח ובנפש חפצה ויתנו משקל לכך, אנו נעשה זאת. כאן אין היתרים אך יש יישוב קיים זה עשרות שנים ואי אפשר להתעלם מזה. לעניין בקשת חברי להצטרפות, אנו מתנגדים להצטרפותו של עו"ד פישר.

כבוד השופטת ע' ארבל:

עו"ד ברט, יש כאן אמירה שאם תהיה תחושה כי התוכנית הזו תישקל הם כן מוכנים, אז אולי אפשר לבדוק את הדברים מנקודה זו?

עו"ד ברט: ברור כי לא אוכל להתייחס לתוכנית שלא הוגשה. פירטנו בתגובה שלנו ואני חוזר על האמור בה. פירטנו בה שורה ארוכה של נימוקים תכנוניים נטו המסבירים מדוע אנו לא רואים היתכנות לתוכנית מפורטת במקום זה: זה אתר עתיקות, העותרים משתמשים בחלק מהאבנים הללו לבניית הבתים. אתר העתיקות מוכרז מתקופת המנדט כך שכבר שהם נכנסו לשטח הם עשו זאת לתוך אתר עתיקות מוכרז. קשה להכשיר תוכנית כזו.

כבוד השופט ח' מלצר:

מה הפתרון שלכם לאנשים אלה? האם באתם למצב קיים?

עו"ד ברט: אקדים ואומר כי לבימ"ש זה מגיעות בקשות של אנשים שבנו ללא היתר ולאחר שהוגש צו להפסקת עבודה הם מגישים בקשה להיתר בניה/תוכנית מפורטת וכו', ולבסוף מגיעים לביהמ"ש. אין זה המקרה כאן. כאן אנשים מבקשים להכשיר את המתחם שלהם המגורים שלהם הלא חוקיים להכשיר אותם בלא שיגישו בקשה להיתר בניה או תוכנית מפורטת.

כבוד השופט ח' מלצר:

אדוני אומר כי היתר בניה לא יתכן כאן והתוכנית לא תאושר. מה עליהם לעשות?

עו"ד ברט: אני באמת יכול להבין קשיים אלה. אף מהנדס לא יחתום על תוכנית כזו וקשה למצוא תוכנית מתאימה. אינני רואה פתרון לאנשים אלה.

כבוד השופט ח' מלצר :

אם תהרסו זאת, מה הם יעשו? הרי יש למדינה אחריות כשלטון. מה תעשו עם האנשים הללו, יש לכם פתרון בשבילם?

עו"ד ברט : אין לנו פתרון למבנים בלתי חוקיים שהוקמו באמצע אתר ארכיאולוגי.

כבוד השופטת ע' ארבל :

אולי יש טעם לחכות לכך שהם יגישו את התוכנית. אתם תעשו הליך מזורז במקרה זה.

עו"ד ברט : אילו זו היתה עתירה של הריסה תכנונית רגילה פרטנית, יכול להיות שהעתירה היתה נדחית. דווקא בגלל שעתירה זו היא עקרונית, חברי רוצה להצטרף והצדדים מיוצגים על ידי חברתי, אפילו כשניסינו לעשות תוכנית מפורטת אין דרך לאשר תוכנית כזו. אנשים שחיים שם, יש להם ילדים הם צריכים ללמוד במוסד חינוכי תוכנית מפורטת צריכה לקחת בחשבון זאת, אין דרך להבטיח מוסד חינוכי לדוגמה במקום, אין דרך לספק מים וחשמל. המצב שבו העותרים חיים שם היום, אי אפשר לתכנן זאת מבחינה תכנונית.

כבוד השופט ח' מלצר :

אתם כשלטון צריכים למצוא מקום אלטרנטיבי כמו בכל דבר. אם אתם רוצים לעשות סדר, עליכם למצוא להם פתרונות. אתם צריכים לומר כי במקום הזה אי אפשר להקים יישוב או לקיים יישוב ולתת לתושבים שם אלטרנטיבי, וזה התפקיד של המפקד הצבאי.

כבוד השופט נ' סולברג :

צו הביניים תלוי ועומד זה כ – 5 שנים.

עו"ד ברט : מצידנו לא היה חוסר מעש. הסברנו זאת.

כבוד השופט ח' מלצר :

יש לכם חובות מטעם המפקד הצבאי למצוא להם פתרון.

עו"ד ברט : לפי הידוע לי המפקד הצבאי לא צריך למצוא פתרון לאנשים כאלה שבנו בלא היתר.

כבוד השופטת ע' ארבל :

אז לאן ילכו 27 משפחות? יכול להיות שאדוני יצטרך להתייעץ עם גורמים מוסמכים מה יקרה עם המשפחות לאחר מכן? אנו מציעים ברוח הדברים כי אתם תבדקו את האפשרויות שעומדות בפני התושבים?

עו"ד ברט : כפי שעולה מהבקשה האחרונה שהעותרים הגישו, המקבץ הוגש לגבי העותרים שהיו שם לפני צו הביניים ואחרי. הם הפרו את צו הביניים והתגוררו שם.

כבוד השופט ח' מלצר :

נכון, יכול להיות שצריך לעשות הבחנה זו.

עו"ד ברט : התנהלות כזו גופה, זה עילה לדחיית העתירה על הסף. אפשר שתינתן שהות וארכה להריסה למשך 3-4 חודשים עד שימצאו פתרון העותרים ואינני סבור כי זה תפקידו של המפקד הצבאי למצוא להם פתרונות.

עו"ד פישר : העובדות כאן רחוקות ממה שנטען כאן. המדינה לא הגיבה משך שנים. ביקשנו להצטרף לאחר צו הביניים החדש. חברתי טענה שכאילו יש שם כפר שוקק חיים והתגלו עתיקות, ועכשיו רוצים להרוס את הכפר הזה, בין זה לבין המציאות, אין ולא כלום. אני מגיש תצ"א זו מצבו של היישוב לפני 13 שנה.

עו"ד שלו : אני מתנגדת, עלי לבדוק את התצלום הזה.

כבוד השופטת ע' ארבל :

גבירתי תוכל להשיב על כך.

עו"ד פישר : האתר הארכיאולוגי הוא עם עתיקות מהתקופה הצלבנית. לפני 13 שנה היו שם רק 3 סככות. היום יש עשרות מבנים. אולי רק סככה אחת נמצאת ביום. הגיעו אנשים למעשה, נכנסו לאתר ארכיאולוגי, לקחו את המבנים העתיקים והפכו אותם לבתים לאחר שהשלימו אותם. הגיע המינהל האזרחי הוציאו צווי הריסה. פנו אנשים אלה וביקשו צו ביניים. זה מקרה אבסורדי. הפכו עתיקות לבתים. על פי הפסיקה אין שום בסיס לטענה זו ואין לתת צו ביניים לעכב את ההריסה שהמינהל החליט להרוס. בכל מקרה ניתן צו ביניים ואף לאחריו ממשיכים לבנות. מגיעים לכאן לפני כחודשיים מבקשים שוב צו ביניים ומקבלים, והמדינה לא מגישה תגובה. כאן נוצר מצב אבסורדי. חברתי טוענת מה יעשו אנשים אלה? מה ז"א מה יעשו אנשים אלה. ישנה פסיקה ארוכה ורבה על כך. כאן מדובר בבניה סופר קיצונית.

כבוד השופטת ע' ארבל :

יש צווי הריסה. כאן השאלה היא מה יקרה עם התושבים לאחר מכן. האם לאדוני יש התנגדות לגבי טענה זו?

כבוד השופט ח' מלצר :

אי אפשר להרוס בלא למצוא אלטרנטיבה, אדוני מודע לזה וטוען את זה. אדוני צודק כי אחרי צו הביניים הראשון גורמים שעשו שם דברים לאחר מכן, זה מעשה חמור. אדוני מראה לי תצ"א מ – 1999. יש להמציא תצ"א מערב צו הביניים.

עו"ד ברט : יש לי תצ"א זו. עליה יש מבנים בלתי חוקיים. המבנים הגדולים נבנה בין 2003 ל – 2007. חלק מהם נהרסו באופן עצמאי או על ידי המינהל האזרחי. רואים כי חלק גדול נבנה ב – 2007. לאחר מכן נבנו עוד ולאחר שיחה עם העותרים הם הרסו אותם. בתוך החפירות הארכיאולוגיות נבנו חלק מהמבנים. צו הביניים המקורי מתייחס ל – 2007 לעיגולים הגדולים הכחולים בתצ"א. הירוקים –

נהרסו בהריסה עצמית. אחרי צו הביניים הוספו השחורים עם הצהוב בפנים, יש את השחור עם האדום בפנים שהוא גם נבנה אחרי צו הביניים והוא בבג"צ כעת, ניתן צו ביניים.

עו"ד שלו: חלק מהמבנים נבנו לאחר שהיו במקום בורות מים ושמו עליהם מכסים וזה כביכול בניה לא חוקית. אפנה לכך שחברי עו"ד פושר, אינו צד בהליך. לפי התצ"א יש מטרה להרוס את כל הכפר.

כבוד השופט נ' סולברג:

המסקנה היא שאחרי צו הביניים נעשו הרבה פעולות במקום.

עו"ד שלו: זה לא נכון. היה צו אחד שהוצא למבנה שכבר היה קיים עוד לפני צו הביניים, היה שם דיר. יש צו הריסה לבורות מים שהיו קיימים עוד קודם, אולי הוסיפו עליו מכסה אך הוא היה קיים. כמו כן יכול להיות שיש מספר מבנים מצומצם שהוא הוקם אחרי צו הביניים אך יש שם יישוב. אי אפשר לצפות שאנשים כאלה לא יעשו דבר משך 5 שנים אנשים מתחתנים יש להם ילדים וכו'. אני מסכימה כי אם יש יישוב קיים משך עשרות שנים אי אפשר לומר כי בגלל שאין היתרים הורסים אותו.

כבוד השופטת ע' ארבל:

אנשים באים ומתיישבים במקום מסויים, נמצאים מגדלים שם משפחות ואז יוצא מצב של אין ברירה, לפי הטיעון של גבירתי המדינה צריכה להשלים עם זה. זה לא מסר שבימ"ש נתן בפסיקותיו ובוודאי לא למי שבונה ללא היתר ומתיישב ללא היתר. אנו מנסים למצוא פתרון להכשיר את זה. אתם יכולים לעזור באיזה שהיא אופן.

עו"ד שלו: חברי מנסה לצייר תמונה שגויה. חברי מנסה לומר כי מרשיי פלשו למקום ארכיאולוגי, זה לא נכון.

כבוד השופט נ' סולברג:

אך התצ"א מדברת בעד עצמה.

עו"ד שלו: יש לנו חו"ד הקובעת כי יש התיישנות שם זה שנים רבות. המדינה מסכימה עם כזה. אנשים אלה הגיעו לפני 67' לאחר שהם גרו במערות.

כבוד השופטת ע' ארבל:

אתם לא ניסיתם להכשיר את המקום או להגיש תוכנית. אי אפשר לבוא בטענות רק כלפי המדינה.

עו"ד שלו: אנשים אלה מנסים להסדיר את ההתיישבות שלהם בכל דרך אפשרית.

כבוד השופט ח' מלצר:

ברגע שיש צו ביניים צריכים להפסיק את כל העבודות. לא מכסים בורות ולא מתקנים בניינים. זו המשמעות של צו ביניים.

- 1
- 2
- 3
- 4

ניתנת החלטה.

שם הקלדנית: רונית י.